

Aardappelteelt 4. Voorkiemen, bemesting en poten

Begin maart is de tijd dat de pootaardappels geleverd worden. De echte aardappelkweek kan nu beginnen. Voordat we dit doen kijken we nog even terug naar deel 1 van deze serie. Hierin zagen we dat het belangrijk is om phytophthora zo veel mogelijk te voorkomen. We gaven daar de belangrijkste punten. We herhalen ze hier nog even:

- ✓ Kweek niet vaker dan 1x per 4 jaar aardappels op dezelfde plek. Maak een teeltplan
- ✓ Gebruik N.A.K. gekeurd pootgoed! (zelfs dit is niet 100% ziektevrij maar het vermindert wel sterk de kans dat je al vroeg phytophthora in je aardappelen hebt)
- ✓ Kies vroege rassen met een hoge weerstand tegen phytophthora
- ✓ Overweeg het preventief bespuiten van je aardappels met een chemisch middel dat is toegestaan voor amateurtuinders.
- ✓ Plant de aardappels ruim zodat het gewas zo goed mogelijk opdroogt.
- ✓ Verwijder opslagplanten. Dit zijn planten die spontaan opkomen in je tuin doordat er in het voorgaande jaar bij het rooien aardappels in de grond zijn achtergebleven. Zij kunnen een bron van besmetting zijn.
- ✓ Doe geen aardappels, aardappelloof of schillen in je composthoop. Voer alles af van je tuin. Voer ziek loof af in dichtgeknoopte zakken en doe het in de vuilcontainer
- ✓ Houdt het loof zo veel mogelijk droog
- ✓ Loop niet over andermans tuin tijdens het aardappelseizoen

We gaan ervan uit dat je in de winter een teeltplan gemaakt hebt waarin de aardappels 1x per 4 jaar op dezelfde plek staan en dat je NAK gekeurd pootgoed hebt besteld van een vroeg soort met een hoge weerstand tegen phytophthora.

Voor een succesvolle teelt is het belangrijk dat de pootaardappels straks snel aan de groei komen en een sterk en gezond gewas gaan maken. Ook gaan we het bed zo aanleggen dat het aardappelloof straks zo snel mogelijk opdroogt na dauw en regen.

Een aantal dingen zijn hiervoor belangrijk:

1. Voorkiemen en afharderen van de poters
2. Standplaats
3. Bodem en bemesting
4. De beste planttijd afwachten
5. Het planten: de juiste plantafstanden
6. Aanaarden

Sterke korte uitlopers

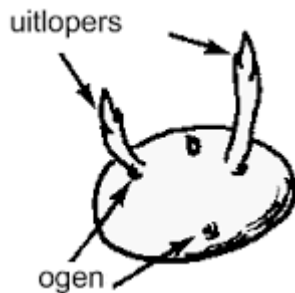
Zwakke, te lange uitlopers

Kan ook in een eierdoos

Voorkiemen en afharderen van de poters

Als je de aardappels krijgt hebben ze meestal nog geen uitlopers. Als je ze zo in de grond zou doen duurt het lang voordat ze bovenkomen. Een goed voorgekiemde pootaardappel heeft al gauw 2 weken groeivoorsprong, en is dus eerder klaar.

Twee tot vier weken voor het planten wordt het pootgoed voorgekiemd in ondiepe bakjes.

Zet ze op een plaats met veel licht maar geen direct zonlicht. De beste kiemtemperatuur is rond de 10 graden. De ogen gaan dan uitlopen en vormen korte, stevige scheuten van 0,5 tot 1 cm. Als de poters te warm of te donker staan krijg je lange witte scheuten die makkelijk afbreken.

Als de ogen uitgelopen zijn worden de poters afgehard door ze bij een lagere temperatuur (6-10 graden) te zetten. Dit kan ook buiten, op een droge plaats. Bij nachtvorst moeten ze naar binnen anders vriezen ze kapot.

Standplaats

Aardappels staan graag in de zon, zodat ze snel opdrogen na een bui of na de ochtenddauw. Houd je wel aan het teeltplan! Ook als dat betekent dat je aardappels dit jaar wat in de schaduw komen. Leg het bed zo dat de rijen oostwest komen te liggen. De wind kan er dan goed tussendoor om het blad te drogen.

Bodem en bemesting:

Aardappels houden van goed losgemaakte, rulle grond met veel lucht erin. Je kunt spitten of omwoelen met een cultivator, maar hark de grond daarna niet fijn. Natte gronden moet je vermijden. De grondbewerking kun je het best een paar weken voor het planten doen. De grond kan dan nog lekker opwarmen voor het planten.

Aardappels groeien het best op licht zure grond. Als de grond erg zuur is moet je voor de winter kalken. Strooi geen kalk meer voor het planten, dat verhoogt de kans op schurft.

Aardappels houden van veel organisch materiaal in de grond, zoals goed verteerde stalmest of compost. Dit werk je tijdens de grondbewerking goed onder.

Hoeveel je moet bemesten hangt vooral af van de voedingstoestand van je tuin. Is er de afgelopen jaren veel organische bemesting gebruikt dan kan de plant doorgaans genoeg voeding hieruit halen. Is je grond (humus)arm dan zul je ook een algemene organische moestuinmest moeten strooien voor het planten.

Let op: Te veel stikstof geeft een sterke groei van zwak blad (dat gevoeliger is voor phytophthora!) en een slechte knolzetting. Als de basisbemesting van je tuin op orde is, dan is een extra stikstofmest niet nodig.

De belangrijkste meststof voor aardappels is **kalium**. Het is belangrijk voor de opbrengst maar ook voor de kwaliteit en de bewaarbaarheid van de aardappels. Ze hebben 2x zoveel kalium als stikstof nodig. Op zandgrond zelfs 2,5 x zoveel omdat kalium op zandgrond slecht wordt vastgehouden en bij regen snel uitspoelt.

De bekendste kaliummeststof is patentkali. Het bevat 30% kalium en 10% magnesium. Het is geschikt voor biologische en voor gangbare bemesting. Voor de aardappelteelt heb je 50 gram patentkali per m² nodig. De helft (25 gram) strooi je een week voor het planten en de andere helft voordat je gaat anaarden.

Ook voor je andere wortel- en knolgewassen en het fruit is het een waardevolle meststof.

De beste planttijd afwachten

De beste planttijd voor vroege aardappels is de eerste helft van april. De grondtemperatuur (op 10 cm diep) moet boven de 5 graden liggen, en de grond mag niet te nat zijn!

Wel loop je het risico van vorst. Aardappelloof kan niet tegen vorst. Bij nachtvorst gaat het dood. Met aanaarden kun je planten meestal afdoende beschermen. Mochten ze toch bevroren dan lopen de planten vaak voor een tweede keer uit.

Dus weerberichten luisteren! Bij een weersverwachting van droog en zonnig voorjaarsweer, zonder nachtvorst in het verschiet is het tijd om te planten!

Het planten

Aardappels plant je op rijen. In deel 1 hebben we gezien dat een ruime plantafstand de kans op phytophthora behoorlijk vermindert: 70 cm tussen de rijen. De rijen leggen we oostwest op de heersende windrichting.

Vroege aardappels met een pootmaat 28-35 leggen we op 30 cm in de rij. Middellate en grotere poters leggen we op 40cm. In zandgrond leg je de poters 8-10 cm diep.

Pootlijn uitzetten....

1. geultje maken

2. plantgaten maken

Je plant met hulp van een pootlijn. Zet de pootlijn op de plek waar de rij aardappels gaat komen. Je kunt nu op 2 manieren werken:

1. Trek een geul van 8-10 cm diep langs het touw. Leg hierin de aardappels op de goede afstand met de sterkste uitlopers boven. Voorzichtig dat de kiempjes niet afbreken. Vul nu de geul op met rijpe compost of grond.
2. Maak plantgaten met een poot stok van 8-10 cm diep op de goede afstand. Laat voorzichtig de poters in de gaten vallen en vul ze met aarde.

Markeer de rij met 2 stokken voordat je de pootlijn weghaalt. Werk zo het hele aardappelbed af tot je klaar bent.

Na 2-3 weken komen de aardappels boven. Tot die tijd hou je je handen in je zakken. De planten komen namelijk graag ook buiten de rijen op. Als je schoffelt loop je het risico de jonge scheuten af te snijden. Geef geen water!

Aanaarden

Als de plantjes 10 cm hoog zijn gaan we de eerste keer aanaarden. Daardoor komen de planten op ruggen te staan. Dit heeft een aantal voordelen:

- Het bevordert de ondergrondse stengel vorming, en daardoor de opbrengst
- Het beschermt het jonge loof tegen nachtvorst
- De grond warmt goed op wat de groei stimuleert
- Het regenwater wordt beter afgevoerd en de bladeren hangen niet in plassen. Het loof blijft daardoor droger.
- Het voorkomt dat de jonge aardappels groen worden omdat ze in het licht groeien.

Strooi eerst de tweede gift patentkali (25 gram/m²). Het aanaarden kun je doen met een anaarder, maar ook met een hark. Daarbij zorg je dat je grond van tussen de rijen tot vlakbij en tegen de stengels harkt. Zo dat de puntjes van de stengel net boven blijven. Of bij vorst er net onder!

Trek de aarde tegen de planten omhoog

De aardappels groeien in de rug

Een paar weken later herhaal je dit nog eens als de planten 20 cm hoog zijn (zonder patentkali). Uiteindelijk staan de aardappels op ruggen van 20 cm hoog en breed. In deze ruggen gaan de aardappels groeien aan ondergrondse stengels.

Onderhoud in de eerste weken

- Schoffel niet in de ruggen, want dan beschadig je de jonge aardappeltjes: wiedt het onkruid met de hand. Tussen de ruggen kun je met een klauw de grond opentrekken. Het water zakt dan na een regenbui sneller weg.
- Raak het loof zo min mogelijk aan, zodat het niet beschadigt. In beschadigd loof kan een schimmel makkelijk naar binnen.
- Houd het loof droog! Giet geen gieters water over het blad. Een aardappel heeft in dit stadium niet snel te weinig vocht.
- Zorg tijdens de teelt dat de aardappeltjes niet bloot komen te liggen, want van zonlicht worden ze groen en oneetbaar.

Op dit punt aangeland hebben onze aardappels een goede start gemaakt en staan ze op luchtige droge bedden. Klaar voor de groei en het phytophtoraseizoen.